

Szlovákiai magyar néprajzi tájak prózaí népköltészeti kiadványainak bibliográfiája

A bibliográfia a teljesség igényére törekedve minden szlovákiai magyar prózaí népköltészeti vonatkozású műről számot ad, a versenyre való felkészülés során kérjük kellő forráskritikával használják őket. A mesei nyelvezet megismerésére a szöveghű lejegyzéseket tartalmazó kötetek adnak lehetőséget, melyek tartalmaznak mesei sztereotípiákat, mesekezdő, mesezáró vagy átvezető formulákat, a mesemondó stílusára, állandósult szófordulataira, beszédmódjának sajátosságaira utaló elemeket.

A szépirodalmi igényű, különböző fokú stilizáción átesett feldolgozások, gyermekek számára készített mesekönyvek leginkább egy-egy mesetípus szűzségének, történetének szempontjából számítanak mérvadónak.

Kiemelten ajánljuk az utóbbi néhány évben megjelent DVD kiadványok használatát, melyek a mese nyelvi megformálásának megismerésén kívül lehetővé teszik a mesemondás látványélményének, előadásmódjának megfigyelését is. Segítségükkel hasznos tapasztalatot szerezhetünk a szövegformálás, a nem nyelvi kifejező eszközök (hangsúly, hanglejtés, beszédtempó, hangerő) és a mesemondás kommunikációs technikáinak (gesztus, mimika, testmozgás) elsajátítása terén.

TÁJÍ MONOGRÁFIÁK

DANAJKA Lajos: Mátyusföldi adomák. Nové Zámky, 2001.

FALUSI HUNCUTSÁGOK ZOBORALJÁRÓL (Összegejtötte és szerkesztette SÁNDOR János.) Dunaszerdahely, 2006.

FANYÚVŐ JANKÓ. Palócföld meséi és mondái. (NAGY Zoltán gyűjtésében sajtó alá rendezte BENEDEK Katalin.) Magyar Népköltészet Tára X. Budapest, 2010.

GÉCZI Lajos: Ungi népmesék és mondák. Új Magyar Népköltési Gyűjtemény XXIII. Budapest – Bratislava, 1989.

GÉCZI Lajos: Ondava menti népmesék és mondák. Pozsony/Bratislava, 1994.

MAGYAR Zoltán: Torna megyei népmondák. Magyar Népköltészet Tára I. Budapest, 2001.

MAGYAR Zoltán: A mindentudó fű. Zoborvidéki mondák és hiedelmek. Dunaszerdahely, 2002.

MAGYAR Zoltán: Népmondák Medvesalján. Dunaszerdahely, 2006.

MAGYAR Zoltán – VARGA Norbert: Amikor még szűk vót a világ... Mondák és hiedelmek Fülel vidékén. Dunaszerdahely, 2007.

MAGYAR Zoltán: A Rétiember. Bodrogközi népi elbeszélések. Dunaszerdahely, 2009.

MAGYAR Zoltán: Bebek juhász kincse. Népmondák Rozsnyó vidékén. Dunaszerdahely, 2011.

MAGYAR Zoltán – VARGA Norbert: Felvidéki népmondák I. Szlovákiai magyar néprajzi kistájak elbeszélései. Dunaszerdahely, 2024.

MAGYAR Zoltán – VARGA Norbert: Felvidéki népmondák II. Szlovákiai magyar néprajzi kistájak elbeszélései. Dunaszerdahely, 2025.

NAGY Zoltán: Póruhárt szerelmesek. Salgótarján, 1987.

NAGY Zoltán: Az elvarázsoló királyfi. Salgótarján, 1994.

NAGY Zoltán: Az aranyháju lány. Palóc népmesék. Salgótarján, 1995.

ORTUTAY GYULA ZOBORVIDÉKI FOLKLÓRGYŰJTÉSE (Közreadja MAGYAR Zoltán – VARGA Norbert.) Magyar Népköltészet Tára XVII. Budapest, 2018.

PINTÉR Sándor: A népmesékről XIII eredeti palóczmesével. Losoncz, 1891. (repr. Szécsény, 1999.)

UJVÁRY Zoltán: Menyecske a a kemencében. (Világjáró palóc adomák és huncutságok.) Debrecen, 1986.

UJVÁRY Zoltán: Mátyás király Gömörben. Gömör Néprajza XXIII. Debrecen, 1990.

EGYÉNISÉG MONOFRAÍÁK

B. KOVÁCS István: Baracai népköltészet Tóth Balázné Csák Margit előadásában. Új Magyar Népköltési Gyűjtemény XXV. Pozsony – Budapest, 1994.

B. KOVÁCS István: Szőlő-Szült-Kálmány. Öt gömöri hősmese. Pozsony/Bratislava, 1998.

MAGYAR Zoltán: Bucsek József mesél. Kiskovácsvágási mesék és mondák. Gömör Néprajza LIX., Debrecen, 2004.

MAGYAR Zoltán – VARGA Norbert: Három szem klokocska. Egy gömöri pásztor hiedelemvilága és történetei. Budapest, 2006.

VARGA Norbert: Kígyótestvér. Népmesék és mondák Balogfalváról Balog Ernő tolmácsolásában. Dunaszerdahely, 2014.

GYŰJTEMÉNY JELLEGŰ KIADVÁNYOK

A TENGERI KISASSZONY. Ipolyi Arnold kéziratos folklórgyűjteménye egész Magyarországról 1846-1858. (Közreadja BENEDEK Katalin.) Magyar Népköltészet Tára VI. Budapest, 2006.

B. KOVÁCS István: Hervadatlan rózsagyűker. Gömör-Kishont magyar népköltészete. Szlovákiai Magyar Tájak Népköltészete 1. Dunaszerdahely, 1998.

KÓSA László: Rozmaringkoszorú. Szlovákiai magyar tájak népköltészete. Bratislava, 1979.

MAGYAR Zoltán: Népköltészeti gyűjtés. Mesék és mesemondók. Budapest, 2015.

MÓRO CZ Károly – ÁG Tibor: Kodály Zoltán nyomában. Bratislava, 1979.

VARGA Imre: Szitakéreg, rostakéreg. Felvidéki népmondák és hiedelemtörténetek. Budapest, 1998.

MESEKÖNYVEK, NÉPSZERŰSÍTŐ KIADVÁNYOK

A MEGPATKOLT BOSZORKÁNY. (Szerk. NAGY Zoltán.) Budapest, 1987.

BATU KÁN ÉS A HELYIEK. (Gyűjtötte KOCSIS NAGY Aranka). Nagykapos, é.n.

B. KOVÁCS István: Gömöri népmesék. Pozsony/Bratislava, 2010.

CSALLÓKÖZI NÉPMESÉK. (Szerk. KOCSIS Aranka) Pozsony/Bratislava, 2007.

D. KOVÁCS József: Gallértalan köpönyeg. Gömöri és nógrádi népmesék, anekdoták. Bratislava, 1995.

ERDÉLYI János – TÓTH László: Magyar népmesék – Erdélyi János gyűjtése. 2008.

FARKAS Ottó: Ördög János ugratása. Mondák, regék, történetek. Kiadási hely nélkül, 2012.

FELVIDÉKI MAGYAR TÁJAK MESÉI. Pozsony/Bratislava, 2011.

FELLINGER Károly: Kenyérbélvirág. Dunaszerdahely, 2024.

FERENCZY Anna: Kígyófutó Szép János. Zoboralji mesék. Somorja, 2001.

FERENCZY Anna: A furfangos kondás. Zoboralji pajkos mesék. Somorja, 2002.

IPLY MENTI NÉPMESÉK. MÉRY Margit gyűjtése. Pozsony/Bratislava, 2001.

KULCSÁR Ferenc: Kígyókő. Bodrogi legendák, mondák, regék és hiedelmek a honfoglalástól a huszadik századig. Dunaszerdahely, 1995.

LISZKA József: Tünderrózsa. Csallóközi mondák és anekdoták. Dunaszerdahely, 2007.

MALAC JULCSA. Gömöri népmesék. (Gyűjtötte és összeállította B. KOVÁCS István.) Pozsony/Bratislava, 1990.

MÁTYÁS KIRÁLY KÉMÉNDEN. Mesék az Ipoly mentéről. Pozsony, 1994. (második kiadás 2008.)

NAGY Zoltán: A megpatkolt boszorkány. Budapest, 1987.

OROSZLÁNKŐ. Felvidéki magyar népmesék. (Szerk. MAJTÉNYI Zoltán.) Budapest, 2001.

PALÓC MESEBESZÉD. Népmesék betűre, képre és emberi hangra. (Szerkesztette és tervezte VALENTIN Andrea.) Budapest, 2005.

SZÁDELŐI REGÉK. (Összeállította Id. STIBRÁNYI Gusztáv.) Szepsi, 1993.

TÓTH László: A zöld vadász. Tizenkét felföldi népmese. Pozsony, 2002.

VAJDA László: Vizen innen - vizen túl. Vándordiák barangolásai a Hernádtól Bodrogiig. Nagykapos, é.n.

VARGA Imre: Szitakéreg, rostakéreg. Felvidéki népmondák és hiedelemtörténetek. Budapest, 1998.

VERES János: A basa sípja. Kiadási hely nélkül, 2013.

KIEMELTEN AJÁNLOTT SZAKMAI ÉS MÓDSZERTANI KIADVÁNYOK

AGÓCS Gergely: Pál István mesél. Egy nógrádi magyar pásztozember mesekincse. Budapest, 2017. (CD és DVD melléklettel.)

A NÉPI ELŐADÓ-MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK MINŐSÍTÉSÉNEK ZSÚRIZÁSI SZEMPONTRENDSZERE. Népmese, 75-110. Budapest, 2019.

AZ ÉLŐSZÓ EREJE. GONDOLATOK MESEMONDÓKTÓL MESÉT MONDÓKNAK. (Szerk. GOMBOS Péter.) Budapest, 2021.

CZÉRNA MIKLÓS TÖRTÉNETEI. Mesék, mondák, anekdoták Oromhegyesről. (Szerk. DALA Sára.) Budapest, 2006. (Szövegkönyvvel ellátott DVD, kizárólag felnőtteknek.)

KLITSIE-SZABAD Boglárka – VARGA Norbert: Hét esztendő, hét szempillantás. Csipkés Vilmos és más arlói mesemondók meséi. Budapest, 2022. (Digitális filmanyag melléklettel.)

KOVÁCS Ágnes: Tanulmányok a mesemondásról. Budapest, 2019. (CD melléklettel.)

MESEBESZÉD. Módszertani segédanyag az élőlőzavas mesemondáshoz. Hagyományok Háza, 2017. (DVD kiadvány.)

...ODAKÜJJEL ANDRÁSFALVÁN. FÁBIÁN ÉVA MESÉL. (Szerk. NÉMETH Nóra.) Budapest, 2021. (DVD melléklettel.)

PATRIA MAGYAR NÉPRAJZI FELVÉTELEK 1937 – 1942. (Szerk. SEBŐ Ferenc.) Budapest, 2010. (CD melléklettel.)

RAFFAI Judit: A magyar mesemondás hagyománya. Útmutató mesemondók, pedagógusok és minden népmesekedvelő számára. Budapest, 2004. (Változatlan utánnyomás: 2017.)

MINDANNYIUNK MESÉI. Újraalkotott népmesék. (Szerk. KLITSIE-SZABAD Boglárka.) Budapest, 2024.

SZLOVÁKIAI MAGYAR SZÖVEGFOLKLÓR ARCHÍVUM *(A hangfelvételt is tartalmazó és szöveghű formában közölt meseszövegeket ajánljuk.)*

<http://csemadok.sk/intezet/kozmuvelodesi-adattar/szlovakiai-magyar-szovegfolklor-archivum/>

VARGA Norbert – DALA Sára – KLITSIE-SZABAD Boglárka (szerk.): Élőszóval. Palócföldi népmesék Varga Norbert gyűjtéséből. Hagyományok Háza, 2019. (DVD kísérfüzettel.)

VARGA Norbert: Élő népköltészet 1. Mesék, mondák és egyéb történetek szlovákiai magyar néprajzi tájak népi elbeszélőinek előadásában. Gyurcsó István Alapítvány DVD sorozat. Dunaszerdahely, 2016.

VARGA Norbert: Élő népköltészet 2. Mesék, mondák és egyéb történetek szlovákiai magyar néprajzi tájak népi elbeszélőinek előadásában. Gyurcsó István Alapítvány DVD sorozat. Dunaszerdahely, 2017.

VARGA Norbert: Élő népköltészet 3. Mesék, mondák és egyéb történetek szlovákiai magyar néprajzi tájak népi elbeszélőinek előadásában. Gyurcsó István Alapítvány DVD sorozat. Dunaszerdahely, 2018.

VARGA Norbert: Élő népköltészet 4. Mesék, mondák és egyéb történetek szlovákiai magyar néprajzi tájak népi elbeszélőinek előadásában. Gyurcsó István Alapítvány DVD sorozat. Dunaszerdahely, 2019.

Összeállította: Varga Norbert